

ИНДЕКСИ НА ЦЕНИТЕ В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО ЗА ВТОРОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2019 ГОДИНА¹

Индекси на цените на производител в селското стопанство

Индексът на цените на производител в селското стопанство за второто тримесечие на 2019 г. се увеличава с 5.3% спрямо същото тримесечие на 2018 година. Индексът на цените на продукцията от растениевъдството се повишава с 5.8%, а на продукцията от животновъдството - с 4.6%. Спрямо предходната година цените на селскостопанската продукция отбелязват увеличение с 4.1%, като в растениевъдството то е с 4.9%, а в животновъдството - с 3.0% (табл. 1).

През второто тримесечие на 2019 г. спрямо същото тримесечие на 2018 г. най-голямо увеличение се наблюдава в цените на картофите - с 45.9%. По-високи са цените на: зърнените култури - с 6.4%, пресните зеленчуци - с 16.3%, техническите култури - с 1.8%, и пресните плодове - с 4.8%. Цените на фуражните култури отбелязват намаление с 6.9%. Увеличение е отчетено в цените на: меката пшеница - с 9.8%, семената от репица и рапица - с 8.1%, семената от кориандър - със 74.2%, оранжерийните домати - с 19.7%, ябълките - с 36.9%, черешите - с 8.5%, и кайсиите - с 35.3%. Понижават се цените на: царевичата за зърно - с 3.1%, фуражния грах - с 31.1%, лавандулата - с 20.0%, бялото главесто зеле - с 22.0%, и на ягодите - с 10.9%.

Спрямо същото тримесечие на 2018 г. цените на живите животни се увеличават с 6.4%. Увеличението е в резултат на ръст в цените на: едрия рогат добитък - с 14.9%, козите - с 15.5%, и на свинете - с 9.5%. Без промяна остават цените на домашните птици. При животинските продукти е регистрирано увеличение в цените на: козето мляко - с 10.0%, и кравето мляко - с 3.9%. Намаление е отчетено в цените на биволското мляко - с 12.4%, овчето мляко - с 3.6%, и на кокошите яйца за консумация - с 2.2%.

През второто тримесечие на 2019 г. спрямо 2018 г. повишаване се наблюдава в цените на: зърнените култури - с 2.9%, техническите култури - с 3.6%, пресните зеленчуци - с 21.5%, картофите - с 48.4%, и пресните плодове - с 4.1%. Спрямо 2018 г. намаление е отчетено в цените на фуражните култури - с 6.2%. В животновъдството цените на живите животни нарастват с 6.4%, а на животинските продукти се запазват на почти същите нива - с леко увеличение от 0.6%.

През второто тримесечие на 2019 г. спрямо 2018 г. увеличение е отчетено в цените на: меката пшеница - с 3.4%, неолоущения ориз - с 26.3%, слънчогледа - с 6.3%, оранжерийните домати - с 39.4%, черешите - с 9.5%, и кайсиите - с 10.3%. По-ниски са цените на: соята - с 4.7%, лавандулата - с 20.3%, салатите и марулите - с 13.7%, и ягодите - с 10.8%.

В животновъдството през второто тримесечие на 2019 г. спрямо 2018 г. увеличение се наблюдава в цената на всички основни категории животни. Цените на свинете се увеличават с 6.6%, на едрия рогат добитък - с 14.3%, на овцете - с 5.5%, на козите - с 12.8%, и на домашните птици - с 1.5%. При животинските продукти увеличение отбелязват цените на: кравето мляко - с 0.7%, и козето мляко - със 7.0%. Намаление е отчетено в цените на биволското мляко - с 15.2%, на овчето мляко - с 3.2%, и на кокошите яйца за консумация - с 6.5%.

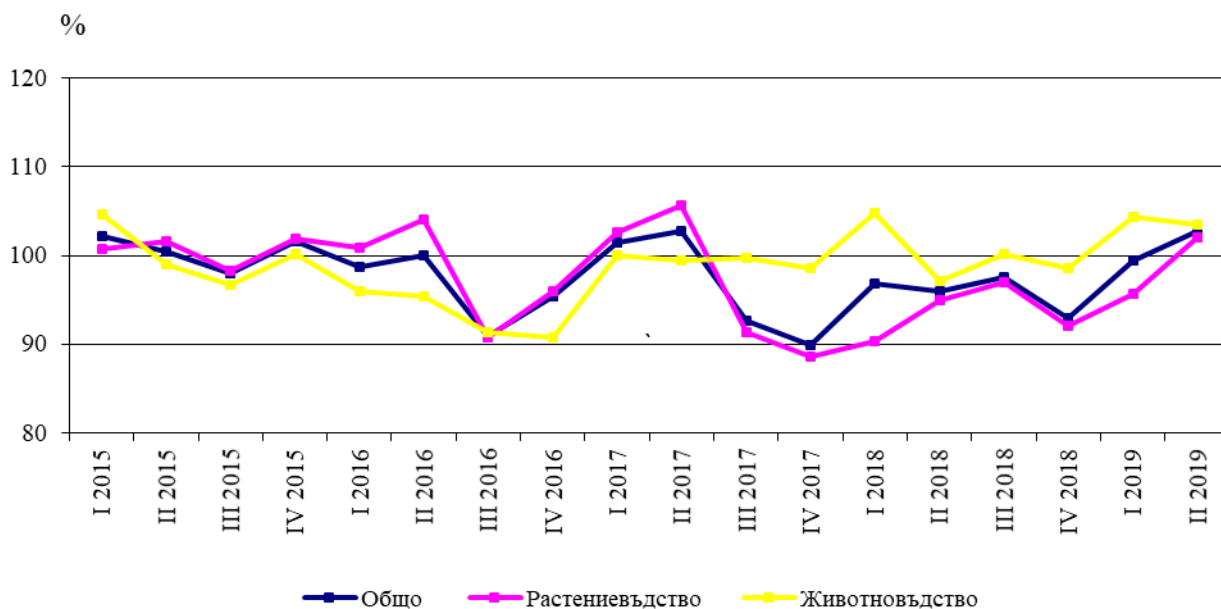
¹ Индексите на цените в селското стопанство се изчисляват в съответствие с изискванията на Ръководството за статистиката на цените в ЕС, версия 2.0, март 2008 година. Ръководството е публикувано на сайта на НСИ: http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/metadata/Agr_Handbook.pdf.

1. Индекси на цените на производител в селското стопанство за второто тримесечие на 2019 година

	(Проценти)		
	2015 = 100	Съответното тримесечие на 2018 = 100	2018 = 100
Общо	102.7	105.3	104.1
Растениевъдство	102.0	105.8	104.9
Животновъдство	103.5	104.6	103.0

Фиг. 1. Индекси на цените на производител в селското стопанство по тримесечия (2015 = 100)

Индекси на цените на продуктите и услугите за текущо потребление в селското стопанство

Индексът на цените на продуктите и услугите за текущо потребление в селското стопанство за второто тримесечие на 2019 г. е по-висок с 3.1% спрямо същото тримесечие на предходната година и с 2.5% спрямо 2018 година.

През второто тримесечие на 2019 г. спрямо съответното тримесечие на 2018 г. по-високи са цените на: посевния и посадъчния материал - с 1.7%, електроенергията и горивата - с 1.5%, минералните торове - с 10.4%, ветеринарномедицинските продукти - с 4.0%, и на фуражите - с 3.8%. По-ниски са цените на продуктите за растителна защита - с 0.8%.

През второто тримесечие на 2019 г. спрямо 2018 г. индексът на цените на електроенергията и горивата се увеличава с 1.3%, на посевния и посадъчния материал - с 2.1%, на минералните торове - с 5.5%, на ветеринарномедицинските продукти - с 4.9%, и на фуражите - с 3.3%. Намаляват цените на продуктите за растителна защита - с 0.3% (табл. 2).

2. Индекси на цените на продуктите и услугите за текущо потребление в селското стопанство за второто тримесечие на 2019 година

	(Проценти)		
	2015 = 100	Съответното тримесечие на 2018 = 100	2018 = 100
Общо	104.8	103.1	102.5
Посевен и посадъчен материал	105.7	101.7	102.1
Електроенергия, горива и други	103.7	101.5	101.3
Минерални торове	101.8	110.4	105.5
Продукти за растителна защита	97.7	99.2	99.7
Ветеринарномедицински продукти	108.1	104.0	104.9
Фуражи	104.4	103.8	103.3
Поддръжка и ремонт на превозни средства	113.8	101.1	100.9
Поддръжка и ремонт на селскостопански сгради	106.0	102.9	102.6
Други стоки и услуги	108.2	104.0	103.1

Фиг. 2. Индекси на цените на продуктите и услугите за текущо потребление в селското стопанство по тримесечия (2015 = 100)

Методологични бележки

Методология и основни понятия

Изследванията за цените в селското стопанство се провеждат в съответствие с основните изисквания за Методологията на Евростат за индексите на селскостопанските цени (Handbook for Agricultural Price Indices). По този начин се постига хармонизация в областта на статистиката на цените и индексите в селското стопанство с практиката в ЕС по отношение на:

- използваните дефиниции;
- механизмите за регистрация на цените;
- типа на изчисляваните индекси;
- периодичността при провеждане на наблюденията;
- използваните номенклатури;
- дефинирането на подбраните продукти чрез качествени, количествени, видови и други ценообразуващи характеристики.

Обект на наблюдение са цените на производител на произведените от земеделските стопанства растителни и животински продукти и селскостопански животни и на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство.

Цената на производител в селското стопанство е цената, която земеделското стопанство получава за продадените от него селскостопански продукти/живи животни. Тя се отчита на първия пазарен етап от движението на стоките - „цена от производителя за пазара“. Цената на производител не включва получените от стопанството субсидии върху селскостопанските продукти/животни, транспортните разходи и данъците. ДДС също се изключва при формирането на цената.

Изследването за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство (Input I), се осъществява чрез провеждането на пет наблюдения, в рамките на които се наблюдават цените на:

- минералните торове;
- фуражите;
- продуктите за растителна защита;
- ветеринарномедицинските продукти;
- посевния и посадъчния материал.

Наблюдаваната цена е цената, която купувачът действително е платил за средствата за закупуването на стоките и услугите за текущо потребление. Тя включва данъците и таксите и изключва субсидиите (ако има такива) и приспадаемия ДДС.

Единици на наблюдение

Единиците за наблюдение в рамките на изследванията на селскостопанските цени са земеделските стопанства - юридически и физически лица и селскостопанските и ветеринарните аптеки. За всяко от наблюденията се формира списък от респонденти, като през годините се

поддържа стабилен брой регистрации на цени по продукти/категории животни и средства за производство.

Наблюденията са изчерпателни и включват всички единици над определен стойностен праг. Критерий за подбора е стойността на продажбите на селскостопански продукти/животни - за цените на производител в селското стопанство, и стойността на разходите за покупки на стоки и услуги за междинно потребление - за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство. За осигуряване на представителност на цените освен поддържането на определен брой регистрации в отчетния период се осигурява обхват на поне 50% от стойността на продажбите за всеки отделен продукт/категория животни или от стойността на покупките на стоки и услуги за междинно потребление за съответната година.

Източници на информация

Източник на информация са еднократни статистически формуляри за събиране на данни за качествените и количествените характеристики на селскостопанските продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление и тримесечни въпросници за цените на производител на селскостопанските продукти/живите животни и за цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство.

С еднократните въпросници се осигурява информация за изграждането на номенклатура на наблюденията. Актуализация на номенклатурите се извършва периодично - обикновено в годините, завършващи на 0 и на 5, при смяна на базата на Евростат.

С тримесечните въпросници се осигурява регулярно информация за цените на включените в номенклатурите на наблюденията селскостопански продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление в селското стопанство.

Изчисляване на средни цени

В рамките на тримесечните изследвания се изчисляват средни месечни и тримесечни цени. Месечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от всички регистрирани цени. Тримесечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от месечните.

Изчисляване на индекси

Изчисляването на ценовите индекси се извършва по формулата на Ласпер. Този тип индекс има постоянна теглова структура, като базисният период за теглата и цените е един и същ. Като тегла за изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство се използват стойностите на продажбите на селскостопанска продукция, а за индексите на цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство - стойностите на покупките за междинно потребление. Теглата се изчисляват в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство.

Индексите се изчисляват при три бази: предходна година, съответно тримесечие на предходната година и година, завършваща на 0 или 5 (база на Евростат).

За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите за текущо потребление (Input 1) освен индексите, изчислени за всяка от петте групи продукти, се използват и индекси на стоки и услуги, наблюдавани в рамките на наблюдението на потребителските цени.

Използвани класификации

За изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство е използвана Националната класификация на продукцията в селското, горското и рибното стопанство в България (ПРОДАГРО). Класификацията ПРОДАГРО се използва като база за разпад на продуктите за наблюдение съгласно техните качествени и количествени характеристики. За наблюденията на цените на стоките и услугите за текущо потребление се използват собствени класификации, изградени в рамките на еднократните проучвания за съставяне на списък с представителните продукти. За изчисляване и предоставяне на Евростат на хармонизирани индекси на цените в селското стопанство се използва класификацията PRAG (класификация на селскостопанските цени в базата данни на Евростат New CRONOS).

Отчитане на влиянието на качеството върху цените на селскостопанските продукти

За да бъдат елиминирани различията в цените, свързани с измененията в качеството, вида, количеството и опаковките, подобрите продукти са дефинирани чрез качествени, количествени, видови и други характеристики, които оказват влияние върху изменението на цените. Когато даден конкретен продукт отпада от изследването, той се заменя с нов, с близки характеристики на отпадналият от изследването. Новият продукт също трябва да бъде представителен.

Изчисляване на индекси на стоките и услугите с инвестиционно предназначение, използвани в селското стопанство (Input II)

Изчисляването на ценови индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство също се извършва по формулата на Ласпер, като използваните тегла са стойностите на направените от земеделските стопанства покупки на стоки и услуги с инвестиционно предназначение, изчислени в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство. За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се използва информация от изследвания, провеждани от НСИ в областта на статистиката на потребителските цени, външната търговия и краткосрочната бизнес статистика.

На базата на изчислените индекси на стоките и услугите за текущо потребление и на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се изчислява общ индекс на цените на средствата за производство в селското стопанство (Total Input).